

Želva i lebka. Netradiční půdorysy Santiniho staveb fascinují po staletí

Letos tomu bude už 300 let, co významný český architekt Jan Blažej Santini-Aichel (1677 - 1723) zemřel. Pojďme si připomenout jeho úžasné stavby postavené ve stylu barokní gotiky. Santiniho stavby jsou plné symboliky a vzkazů, které nás fascinují dodnes. Inspirací hledal v křesťanství, matematice, numerologii či náboženské mystice. Fascinovala jej hra světla, světlé paprsky se staly součástí jeho děl, citlivě pracoval také s akustikou a velký důraz kladl na umístění staveb v krajině. Vše mělo svůj význam a bylo důkladně promyšlené už od základů stavby. Santini projektoval své stavby na půdorysech, které symbolicky vystihovaly jejich poselství. Při pohledu z pačiči perspektivy nás překvapí, že stavby připomínají lebku nebo třeba želvu.

Hudební nástroj

V areálu žďárského panství, nedaleko Zámku Žďár nad Sázavou, leží stavba, která má **půdorys hudebního nástroje**. Jedná se o hospodářský dvůr, který z leteckého pohledu připomíná **Lyru**. Zřejmě poprvé v dějinách zde architekt navrhl plán hospodářského objektu na ploše připomínající při pohledu shora **hudební nástroj, na jaký hrávají andělé**. Bylo třeba vyřešit složitý úkol, jak zduchovnit areál sedmi různých budov (stodol, chlévů, vozové kolny apod.), jež vcelku zaujímaly značnou rozlohu, navíc na pozemku svažujícím se k vodě. Stavitelem byl opat **Vejměluva**, autorství je opět připisováno Santinimu-Aichelovi. Stavba byla dokončena před rokem 1722 a stále slouží svému účelu.

Hvězda hvězd na Zelené hoře

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře je unikátním uměleckým dílem a nepochybně nejosobitějším počinem geniálního českého architekta s italskými předky **Jana Blažeje Santiniho-Aichela** ve stylu barokní gotiky. Byl vystavěn v letech 1719 až 1722. Stavba se vymyká běžným dobovým uměleckým normám a představám. Kostel stojí na **půdorysu pěticípé hvězdy** a číslovka 5 hraje v celé stavbě velkou roli. Kostel

má také pět vchodů, pět oltářních výklenků, na hlavním oltáři je pět hvězd a pět andělů. Jedná se o **symboliku pěti ran Kristových**, ale také pěti písmen v latinském slově „tacui“ (mlčel jsem) a především pěti hvězd ve svatozářích mučedníka, které se podle stejné legendy objevily ve Vltavě. **Památku UNESCO** si můžete nyní prohlédnout po rozsáhlé rekonstrukci, právě 300 let od jejího vzniku.

Želva v Obyčtově

Poutní kostel nechal v Obyčtově v roce 1730 vybudovat žďárský opat Václav Vejměluva, který se Santinim spolupracoval velmi často. Velkou raritou je **tzv. želví půdorys, symbol stálosti ve víře**. Tvar hlavní lodi opravdu připomíná želví krunýř, nárožní čtvercové kaple nohy, mělký presbytář se seříznutými východními rohy krk, mnohoúhelníková zákristie s hrotem v ose hlavu a západní předsíň ocas želvy. **Dnešní podoba** kostela je ovlivněna řadou novějších úprav.

Hřbitov ve tvaru lebky

O stavbě **Dolního hřbitova** ve Žďáře nad Sázavou opět rozhodl žďárský opat Vejměluva na začátku 18. století. Očekával se totiž příchod morové epidemie. Je to první realizace podle Santiniho návrhu ve žďárském opatství. Původně byla stavba hřbitova komponovaná na půdorysu rovnostranného trojúhelníka se třemi kaplemi jako symbolem Nejsvětější Trojice. Uprostřed hřbi-

Řecký kříž

Kostel svatého Václava ve Zvoli byl stavěn v letech 1713 - 1717 podle plánu Santiniho-Aichela. Stavebníkem byl opat žďárského cisterciáckého kláštera **Václav Vejměluva**. Vznikla nádherná stavba na půdorysu řeckého kříže se dvěma věžemi a kopulí se **svatováclavskou korunou**, zeměkoulí a křížem. Kostel byl vysvěcen v roce 1722. Hlavní oltář pochází z roku 1770. Obraz Setkání knížete Václava s Radslavem Zlickým vznikl v okruhu **malíře Karla Škréty**.

Hostinec na písmenu W

Městys Ostrov nad Oslavou leží jen co by kamenem dohodil od Obyčtova a najdeme ho na stejnojmenné říčce Oslavě. Budova **bývalého Santiniho hostince** ve tvaru W prochází v současné době dlouhodobou rekonstrukcí. Panská hospoda byla navržena ve stylu **barokní go-**

tiky a její půdorys má tvar W, což představuje iniciály žďárského opata Václava Vejměluvy. Vstupní trakt je třípodlažní, ostatní bloky jen přízemní s valbovými střechami. Symetricky na ně navazují nakoso postavená boční křídla na čtvercových půdorysech.

Vydejte se na šifrovací hru nebo do Muzea nové generace

Šest tajemných míst spojených s architektem Santinim, trocha napětí a potrápení mozkových závitů. To je v kostce scénář nové **šifrovací hry** z dílny destinační společnosti Koruna Vysočiny. Hra Santiniho šifra cílí na malé i velké. Symboly, tvary, písmena, čísla nebo šifry se ukrývají na šesti místech v srdci Vysočiny propojených **díly Jana Blažeje Santiniho-Aichela**. Trasa šifry umožňuje pohyb na kole, pěšky, veřejnou dopravou nebo autem.

Fasády kostelů, kamenné sochy nebo lesní zátiší pomůžou k vyluštění **27 úkolů** a na jejich konci se skrývá vzkaz Santiniho šifry. **Tištěný průvodce** je k dostání v turistických informačních centrech v Bystřici nad Pernštejnem, Novém Městě na Moravě, Nedvědicích, Žďáře nad Sázavou, Zámku Žďár, Sněžném a Šiklandu a také na pokladně Poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře.

Další informace naleznete na www.korunavysociny.cz

Se Santiniho dílem a životem se můžete seznámit také v **Muzeu nové generace**, které vypráví téměř 800 let starý příběh bývalého cisterciáckého kláštera. Dlouhé texty byste v muzeu hledali marně, vše důležité se dozvíte z **audioprůvodce se sluchátky**, v nichž uslyšíte dialog malého děvčátka ze současnosti a dávného mnicha z cisterciáckého kláštera, kteří se stanou vašimi průvodci. Expozice využívá **kontrastu světla a stínů**, animací, optických klamů, projekcí a dalších moderních nástrojů jako jsou multidotykové tabule nebo interaktivní modely. Sahat na exponáty je v tomto muzeu přímo doporučeno a své čtyřnohé miláčky můžete dokonce vzít s sebou.

Do srdce Vysočiny za cyklistikou i regionálními specialitami

Okolí Nového Města na Moravě je proslulé přírodou a nezapomenutelnými pohledy na panorama Vysočiny. Ať se vydáte kamkoliv, narazíte na památky lidového stavitelství, stopy slavných osobností a skalní útvary. Při návštěvě navštívte skvělé restaurace, kavárny a lokální pivovary. S příchodem léta se navíc oblast mění na ráj pro cyklisty.

Putování začnete přímo v jeho pomyslném středu, a to v Novém Městě na Moravě. Při návštěvě nevynechte Vysočina Arenu, centrum velkých sportovních událostí. **Cyklo Aréna Vysočina** navazuje na zimní Arénu a je začátkem pěti silničních okruhů, které vás zavedou na nejhezčí místa Žďárských vrchů. Využijte i rozsáhlé síť singletracků s pěti stupni obtížnosti. Svou trasu si tady najde každý jezdec. Nabídka okruhů zahrnuje technicky nenáročné a zábavné trasy pro děti, přírodní stezky pro handicapované cyklisty a náročné traily pro zkušené bikery. Vše je přehledně značené, takže nezabloudíte.

Komu by však singletracky nestačily, může se po celém dni sportovních aktivit vydat do **Městských lázní**, kde mají pro návštěvníky připravené bazény se slanou vodou i skvělé wellness.

Vydejte se i na pěší výlet po stopách místních pověstí do **tajemného lesa Ochoza**, kde najdete Obrázkovou cestu.

Budete-li chtít proložit pohyb kulturou, zajedte do centra Nového Města, které je městskou památkovou zónou. Historické jádro tvoří převážně jednopatrové domy renovované po velkém požáru v roce 1801. Ve středu náměstí stojí **kostel sv. Kunhuty**, jehož fasádu ozdobil svými sgrafity umělec Karel Němec. Sgrafita najdete i na dalších stavbách širšího centra a právě sgrafitům je věnována zábavná hledačka pro děti. Více informací získáte v budově staré radnice, kde se nyní nachází **Horácké muzeum**. V parku najdete další dominantu města - Novoměstský zámek, postavený koncem 16. století. Dnes zde sídlí **Horácká galerie**, která ve svých prostorách ukrývá největší díla umělců Vysočiny.

Centrum Nového Města na Moravě je kromě památek proslulé i množstvím kaváren. Zda zvolíte Black Cup, Bona Café, Kavárnu u Skuteckých, nebo Káfé 133 je pak jenom na vás. Pokud ale máte v oblíbě pivo, navštívte minipivovar Hejkal. Ten navázal na pivovarskou tradici, která byla ve městě pozastavena na dlouhých 111 let.

Žďárskými vrchy za Milovskými perníčky a Kadovským vánkem

Cyklistické trasy vás zavedou do Krátké, kde se v historickém statku z 19. století nachází **Dům přírody Žďárských vrchů**. Název obce nemůže být výstižnější a možná i díky své velikosti si svůj původní ráz zachovala natolik, že byla vyhlášena vesnickou památkovou rezervací. Dům přírody je tu pro zvědavé turisty, kterým nestačí jen polokilometrů a provede je od pradávých dob, kdy v pomezním hvozdu vládli medvěd, vlk, zubr a rys, až po současnost. Navíc je zde k dostání regionální specialita v podobě **medových perníčků**, které vyrábí rodinná firma Dobrůtky z Vysočiny ze Sněžného.

Pokud se na svém výletě vydáte do malebné vesničky Kadov, zastavte se v hostinci U Janečků a ochutnejte místní bylinný likér **Kadovánek**, který nikde jinde nenajdete. V průčelí hospody, která patří k nejstarším usedlostem v obci, vás uvítá deska s oslav-

nými verši: „Zaduje do hlavy, profičí myslí, odfoukne starosti, tobolku čistí.“ Samotný Kadovánek navázal na tradici proslulého Samotínského vánku, jehož produkce zanikla se smrtí hostinského Emila Tlustoše.

Při výletě nevynechte projížďku mezi krásnými roubenkami, ve vesnické památkové rezervaci **Křížánky**, která se rozprostírá po obou stranách řeky Svratky a je rozdělena na českou a moravskou část. Historie této horské vesničky je spjatá s výrobou pilníků, na které odkazuje i naučná stezka. V místní části České Milovy naleznete Milovskou kavárnu, kde kromě vybrané kávy zakoupíte jedinečné **Milovské perníčky**. Při jejich výrobě je dodržována tradiční receptura ze 14. století. Perníčky zdobí tradiční vzory horácké krajky vyrobené z marcipánu. A odkud přišly perníčky k svému názvu? No přece od nedalekých skalních

útvary známých jako Milovské perníčky, které na svých toulkách Novoměstskem nesmíte minout.

Cesta Novoměstskem ale nekončí, pozveme vás ještě na **Blatiny**, které svou krásou a jedinečností uchvátila nejednoho umělce. Nad vesničkou se vypíná jedna z nejkrásnějších skal Žďárských vrchů - Dráteničky, které jsou mohutnou skalní hradbu rozčleněnou do několika vrcholů. Na Blatinách se zastavte v **kavárně a pražírňě kávy HOFR**, která nabízí příjemné posezení, spoustu domácích dobrot a samozřejmě skvělou kávu z místní pražírny. **Statek Blatiny** se skvělou restaurací Světnice u Paňmámy, která byla oceněná průvodci Foodology a Gastromapou Lukáše Hejlíka, je zase ideální volbou pro milovníky dobrého jídla.

Víte, kde leží Zubří země?

Bystřicko je nejčlenitějším regionem Koruny Vysočiny. Hluboké, až kaňonovitě údolí řeky Svratky dodává krajině, v kontrastu s vysokým převýšením okolních vrcholů, horský ráz. Touto krajinou se kdysi proháněli divocí zubři. Zvířata, která si do svého erbu zvolil místní šlechtický rod Pernštejnů a která dodnes najdeme ve znaku Bystřice nad Pernštejnem, největšího města z regionu.

V **městském muzeu** mohou návštěvníci obdivovat expozici Dějiny Bystřicka, seznámí se s živými rybami, které mohou potkat v řekách na Vysočině, s velkou mineralogickou sbírkou a ponoří se do historie těžby uranové rudy. Muzeum dále nabízí možnost navštívit expozici staré školy, hospody a bytu sládky z přelomu 19. - 20. století nebo soudní a spolkovou místnost s loutkovým divadlem. Toto malé muzeum zkrátka nabízí velké zážitky!

V **lokalitě Lužánky** vznikla nová muzejní expozice s názvem **Bystřický park miniatuur**. Kolem potůčku postupně vyrostla kopie údolí Svratky se zhruba dvacítkou modelů hradů (Zubštejn, Pernštejn,...), klášterů a jiných památek v měřítku 1:50. Miniatury neodráží dnešní stav památek, ale období největšího rozkvětu ve 14. a 15. století. Jejich současnou podobu pak můžete srovnat s fotografiemi na doprovodné tabulce nebo při výletech v okolí.

Přibližně 13 km od Bystřice nad Pernštejnem leží **Šikland** - největší přírodní zábavní areál v České republice. Zažijete zde aktivní zábavu i odpočinek. V areálu na vás čeká celodenní program ve westernovém městečku, relax na koupališti, zvířátka v zooparku a spousta dalších zážitků na připravených atrakcích. Motosport a military offroad areál nabízí adrenalinové sportovní zážitky všem příznivcům motorek, terénních aut, bojových vozidel i bojových sportů.

EDEN - ráj zábavy i poznání

Důležitou roli hraje na Bystřicku voda, a to nejen v minulosti, kdy formovala reliéf místní krajiny, ale i dnes. Právě z toho důvodu získalo Bystřicko v roce 2010 titul excelentní destinace v soutěži EDEN. Tématem byla role vody v turistice. Toto jméno nese i interaktivní **vzdělávací Centrum EDEN**. Děti i dospělí zde zabaví expozice obdělávání půdy a hospodaření, kovárna nebo moštárna. **Horácká vesnice** představuje návštěvníkům repliky staveb na Vysočině. Tam si vyzkoušíte **tradiční řemesla** jako je mletí mouky ve mlýně a pečení chleba v dobové peci. Součástí je také **Ekopavilon** informující o možnostech šetření přírodními zdroji a energiemi.

Přehradní nádrž Vír a malebné okolí

Stavba vodního díla Vír začala v roce 1947 a dokončena byla v roce 1957. Při budování tohoto kolosálního díla přišlo o střechu nad hlavou téměř 250 obyvatel z obce Chudobín a části obce Korouhvice, které byly bohužel zatopeny. Výška mohutné gravitační hráze je 66,2 metrů, její koruna je široká 9 a dlouhá 390 metrů. Od základové spáry má výšku 76,5 metrů a je třetí nejvyšší přehradou u nás.

Poslední dobou získává na popularitě také u sportovních a adrenalinových nadšenců. V létě si můžete projít dvě zajištěné **ferratové cesty na Ledové a Jezerní stě-**

ně. Pokud nemáte vybavení, můžete si ho přímo před nástupem půjčit v nedalekém Adrex Base Campu. Rovnou vám i vysvětlí, jak ho používat. Mimo adrenalinového zážitku vás čekají také krásné výhledy. Milovníci cyklistiky si můžou vyzkoušet projet místní **singletracky s názvem Traily Vír**.

Za návštěvu stojí také nedaleká **zřícenina hradu Zubštejna**, předchůdce slavného hradu Pernštejn, který se nachází v sousedním Nedvědicu. Pokud byste si chtěli výlet prodloužit, červená turistická značka vás ze Zubštejna zavede pohodl-

ným tříkilometrovým klesáním ke **zřícenině Pyšolec**. Nad údolím řeky Svratky leží dvě rozhledny - **Karasín a Horní les**. Fanoušci architektury by neměli vynechat románský **kostelík sv. Michaela** u obce Vitochov, který pochází ze 13. století a je jednou z nejkrásnějších staveb v Koruně Vysočiny. Pokud si chcete prohlédnout celé okolí a ještě se něco dozvědět, vydejte se na Svrateckou vodohospodářskou naučnou stezku. Ta vás provede kolem **Chudobínských borovic**, která se tyčí na skále a díky svému unikátnímu vzhledu se stala Evropským stromem roku 2020.

Nedvědko, pohádka Vysočiny

Region rozkládající se pod perlou gotické architektury hradem Pernštejnem spojuje 10 obcí, které mají společné historické kořeny. Území obydlené už v raném středověku je typické krásnou přírodou, malebnými údolím uprostřed členitých hor a velkou pestrostí památek a dalších turistických cílů. Nevynechejte městskou památkovou rezervaci v Doubravníku, původní středisko panství pánů z Pernštejna, nejstarší dřevěný krytý most na Moravě a Fantasy muzeum Julese Verne v Černvíru nebo se projděte dobrodružnou Trenckovou roklí po stezkách zajištěných lany.

Nejpohádkovější hrad Pernštejn

V krásné přírodě Českomoravské vrchoviny nedaleko Nedvědice leží mimořádně zachovalý gotický hrad Pernštejn, který je ojedinělým dokladem přeměn středověké pevnosti na luxusní renesanční sídlo. Při jeho stavbě se hojně využíval místní bílý nedvědký mramor. Díky unikátnímu vzhledu je považován za jednu z nejkrásnějších hradebních staveb a objevil se v mnoha filmech a pohádkách. První zmínka o hradu se datuje ke konci 13. století, kdy byl založen pány z Pernštejna a stal se jejich sídlem na dalších několik století. Jeho

majitelé se postupně stali jedním z nejvýznamnějších šlechtických rodů, který se významně zapsal do dějin Českého království. Vliv Pernštejnů ale postupně slábl a roku 1596 byli nuceni hrad prodat. Tím jeho vývoj v podstatě skončil. Z tohoto období také pochází kresby s citáty z bible nebo antické literatury a žertovné a neslušné nápisy v češtině, němčině a latině na některých stěnách. Posledními majiteli hradu byli **Mittrowští**, kteří ho vlastnili až do roku 1945. Plánovali velkou romantickou přestavbu, na kterou ale neměli peníze, a hrad si tak dodnes udržel svoji goticko-renašanční podobu. Kromě samotného hradu si mohou návštěvníci prohlédnout také obnovené Vrchnostenské zahrady. Součástí jedinečného souboru zahradních stylů v netradičním horském terénu jsou pravidelné francouzské a romantické zahrady, „angločínská“ část nebo lesní partie.

Přímo z parkoviště pod hradem můžete vyjet v sezóně výletním vláčkem, který jezdí v pravidelných intervalech a zvládne vyvést i kočárek nebo kolo. Pokud byste si raději udělali výlet po okolí, z Nedvědice vedou tři naučné stezky. Dle svých časových a fyzických možností můžete zvolit okruh dlouhý 4 km, 5 km nebo 13,5 km.

Za dávnými sklárnami Koruny Vysočiny

Každé dítě potěší, když na výletě potká něco neobvyklého a sochy Michala Olšiaka se tak stávají vyhledávanou zajímavostí. Přímo mezi Velkým Dářkem a Novým rybníkem najdete **rozcestník Dařbucha**. Nedaleko odtud v obci Hluboká u Krucemburku se nachází další z Olšiakových soch – **Josefína**. Plastiku dívčí tváře s vlnitými vlasy a zasněným výrazem můžete obdivovat ve

dle penzionu U Stražilů. U rybníka Jordán stojí velká **socha Raka**, jehož návštěvu lze spojit s prohlídkou místního **račinského minipivovaru Richard**, kde vaří přírodní nefiltrované a nepasterizované pivo. Na dva bojující hrochy v nadživotní velikosti narazíte ve Škrdlovicích, kde se rovnou stavte ve **Sklářské huti U hrocha**. Navazují tu na zaniklou tradici výroby hutního skla

Svět fantazie Julese Vernea a mincovní expozice

Kromě historických památek v Černvíru zavítejte do světa fantazie. **Fantasy muzeum** s exponáty inspirovanými tvorbou Julese Vernea, Karla Zemana a Karla Čapka, zde založil divadelní a filmový skladér, výtvarník, milovník sci-fi a fantasy tématiky Tomáš Křišťof. Jeho tvorba je ve stylu steampunk a trash art. Muzeum je

pravidelně otevřeno jen během července a srpna, ale pro skupiny lze domluvit otevření kdykoliv i mimo sezónu.

V Nedvědicích je v turistickém informačním centru otevřená stálá **expozice stříbrného mincovního pokladu**. Jedná se o jednu z mála mincovních expozic v

České republice a je zajímavou ukázkou stříbrných platidel z mnoha evropských zemí. V expozici je umístěno všech 284 mincí, které byly v roce 2016 nalezeny v blízkosti osady Dolní Čepí nedaleko Nedvědice. Kromě mincí tu najdete také informace o těžbě a zpracování mramoru na Nedvědku.

Krásná příroda i historické památky

Krásný výhled na hrad Pernštejn nabízí dvě nedaleké vyhlídky. Na **Skalní vyhlídku** se dostanete po kamenném schodišti, na které narazíte u cesty vedoucí z hradu do Sejřku. Vyhlídka **Mariino loubí** se nachází asi 10 minut chůze od hradu po žluté turistické stezce ve směru Věžná. V údolí řeky Bobrůvky najdete **Trenckovu roklí**, která je často srovnávána se Slovenským rájem. Cesta je místy obtížná, v nejtěžších místech zajištěná pomocnými lany, ale odměnou vám bude nádherný pohled na vodopády. Na jaře nevynechejte návštěvu **Údolí Chlébského potoka**, ve kterém každoročně vykvétají tisíce bledulí jarních.

Pokud dáváte přednost procházkám po městě, vyrazte do bývalého střediska panství **Doubravníku** rozprostírajícího se na obou březích Svratky. Pernštejnové tu postavili mimořádně krásný kostel Povýšení svatého Kříže, který se nachází v centru **městské památkové zóny**. Vedle pozdně gotického kostela se nacházejí pozůstatky původního opevnění, které mělo chránit toto místo před vpádem nepřátel. V Doubravníku se nachází i dvě kaple, svatě Maří Magdalény a svatě Anny. Mezi památkově chráněné objekty patří třeba také vodní mlýn, stará škola nebo krytá dřevěná lávka se sedlovou střechou v místní části

Prudká, která spojuje oba břehy Svratky už od roku 1899. Další krytý most najdete v obci **Černvír**. Ten tu byl postaven dokonce už v roce 1718, a je **nejstarším krytým dřevěným mostem na Moravě**. Kousek od něj stojí další unikátní památka, **kostel Nanebevzetí Panny Marie** stojí už od roku 1228 na nejužší severní části skalního ostrohu nad řekou Svratkou. Z jedné strany ho obklopuje malý podkovitý hřbitov a z druhé je lemován prastarými lipami. Uvnitř se nachází vzácné řezbářské práce a gotické nástěnné malby, které mají nejen uměleckou, ale i dokumentární hodnotu.

Krásné koupání, písečné pláže a vodní sporty

Rybník **Velké Dářko** byl založen v 15. století pro shromažďování vody na pohon hamrů, pil a mlynů na **horním toku Sázavy**. S jeho vznikem se pojí **pověst o rozložení hejkalech**, které lidé stavbou rybníka připravili o místo k životu. Ti se rozhodli pomstít – nejdříve rozházeli po okolí všechny milíře na pálení dřevěného uhlí, proděravili novou hráz, a nakonec vyhnali všechny obyvatele obce Milíkovice,

aby lidé zažili, jaké je to přijít o domov. Poté se rozptýlili do hlubokých lesů, kde prý žijí dodnes. Pokud uvidíte na procházce rozhrabanou hlínu, nemuselo jít o divočáky, ale právě o hejkaly hledající oblíbenou pochoutku – sladký černý kořen. Dnes je Velké Dářko **rájem pro turisty**. Patří mezi oblíbené rekreační oblasti, které návštěvníkům nabízí písčité pláže a koupání v čisté vodě.

Velké Dářko, někdy označováno také jako moře Vysočiny, je s rozlohou 206 ha největším rybníkem Českomoravské vrchoviny. Nachází se uprostřed CHKO Žďárských vrchů, a je skvělým výchozím bodem k objevování okolí. Na své si zde přijdou milovníci turistiky, kteří mohou objevovat místní přírodní památky a vyhlédnout na několik osmistovek, i cyklisté. Na ty tu čeká několik desítek kilometrů cyklotras, které je provedou po přírodních krásách i památkách UNESCO. Rodiny s dětmi se mohou vydat po stopách netradičních soch, do přírodního zábavního areálu nebo třeba do místních skláren.

Rašeliniště a trasy vedoucí po místních osmistovkách

Přímo okolo **Velkého Dářka** vede naučná stezka Dářská rašeliniště. Na trase dlouhé necelé 3 km se prostřednictvím 12 informačních panelů a 2 vyhlídkových bodů seznámíte s přírodou – živou i neživou. Kousek odtud, nedaleko obce Cikháj najdete **přírodní památku Tisůvka**. Na vrcholu se nachází rulová skála Čertův kámen. Podle pověsti jde o zbytky kostela ve Světnově, kteří si tam místní chtěli postavit. V noci ale vždy přiletěl čert, všechno odnesl a právě nad Tisůvkou odhodil.

Pokud si chcete výlet prodloužit, pokračujte po červené k vrcholu další osmistovky – k **Žakově hoře**. Okolo vede naučná stez-

ka, která vás na trase dlouhé 2,6 km provede okolo stejnojmenné Národní přírodní rezervace. Na 10 informačních panelech seznamuje návštěvníky s historií pralesa, který je jedním z nejstarších chráněných území v Kraji Vysočina, a který je cennou ukázkou dlouhodobého vývoje smíšeného lesa v této oblasti. Od vrcholu Žákovy hory je to potom už jen kousek po zelené ke **Stříbrné studánce**. Budete-li pokračovat v putování dál, dojdete na třetí osmistovku tohoto výletu – **Fryšavský kopec**. Cestou zpět do Cikháje minete pramen řeky Svratky, dříve nazývané Švarcavy. Po trase dlouhé 14 km se nezapomeňte občerstvit v místní vyhlášené **restauraci Tisůvka**.

Na kole za stopami Santiniho i do dětského přírodního areálu

Pokud raději objevujete okolí ze sedla kola, vyrazte na nějakou z místních vyhlášených cyklotras. Pokud máte rádi historii, vydejte se po stopách světově známého **architekta Santiniho**, který je s celým okolím neodmyslitelně spojen.

Santiniho cyklostezka označená číslem 5061 vás na 67 km provede místy v regionu, kde zanechal významný stavitel svou stopu. Projedete kolem Zámku ve Žďáru nad Sázavou, kde je Santini podepsaný na vnitřních úpravách baziliky Nanebevzetí P. Marie a sv. Mikuláše, konírňách, Dolním hřbitově nebo hospodářském dvoru Lyra. Největší chloubou je ale bezpochyby **Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře**, který je zapsán na seznamu památek UNESCO.

Dále na trase potkáte v několika malebných vesničkách další Santiniho díla – kostel Navštívení Panny Marie v Obyčtově nebo boží muka na konci obce Bobrová.

Vysočinou také prochází evropská dálková cyklotrasa **Eurovelo 4**. Po stezce dlouhé až 70 km můžete projet všechna nejvýznamnější místa Koruny Vysočiny jako právě Velké Dářko a jeho rašeliniště, Žďár, Bystřici nad Pernštejnem, Vířskou přehradu nebo hrad Pernštejn. Přímo po břehu rybníka vede cyklotrasa spojující Žďár nad Sázavou a Polničku, kde najdete přírodní dětský areál **Salón Expres vagón**. V krásném prostředí Stříbrného rybníka se děti každého věku zabaví na mnoha atrakcích a v místním zookoutku si mohou prohlédnout kozy, husy, ale také bažanty a voliéry s opeřenci.

Jimramov – perla horního toku řeky Svratky

V hlubokém údolí řeky Svratky, na jejím soutoku s Fryšávkou, leží městečko Jimramov. Díky jeho starověské atmosféře a krásnému okolí si ho zamiloval třeba významný funkcionář olympijského hnutí Jiří Stanislav Guth-Jarkovský, nebo v poslední době filmaři. Natáčela se tu celá řada známých filmů a seriálů, třeba Četnické humoresky. Turisté ale tuhle perlu na horním toku řeky Svratky stále neprávem opomíjí.

Městská památková zóna vás mimo jiné provede po stopách slavných rodáků

První zmínka o Jimramovu, který dostal své jméno podle svého zakladatele Jimrama z Medlova, pochází už z roku 1361. Historickému jádru, které bylo vyhlášeno v roce 1990 Městkou památkovou zónou, vévodí **budova bývalé školy „U sv. Jana“**. V současné době zde najdete **muzeum se Siní rodáků**. Mezi ty nejslavnější patří spisovatel a evangelický kněz **Jan Karafiát**, který

tu strávil prvních 10 let svého života. V rámci expozice si můžete prohlédnout třeba originální nábytek z jeho pracovny z pražského bytu, nebo ucelenou sbírku vydání Broučků, a to v různých jazycích, jako je třeba hindština nebo japonština. Dalšími slavnými rodáky jsou bratři **Alois a Vilém Mrštíkové**, autoři divadelní hry Maryša. Jejich rodný dům stojí na skalnatém ostrohu nad soutokem Svratky s Fryšávkou. Celou památkovou zónu vás může provést také **aplikace Loxper**, která zábavnou formou představí jak slavné rodáky, tak historii městečka. Trasu dlouhou necelých 1,5 km si tak užijí zejména děti.

Z náměstí se dostanete do **areálu Zámku**, který vznikl přebudováním starší renesanční tvrze. Součástí je i velkolepá **kamenná hrobka rodu Belcredi**, kterým byl zámek po restituci navrácen, a kteří jsou majiteli dodnes. Významnou dominantou obce jsou také **dva kostely**. Starší katolický kostel je zasvěcen Panně Marii a první zmínka o něm pochází až

z roku 1361. Mladší evangelický kostel stojí na místě dřívější modlitebny, kterou si po vydání tolerančního patentu vystavěli místní věřící. Na břehu řeky Svratky, odvěké zemské hranice, stojí **funkcionalistická vila** lékaře Josefa Železného, která je svým stylem na Novoměstsku naprosto ojedinělá.

Vydejte se do okolí za krásnou přírodou plnou výhledů a skal

Pokud byste chtěli spojit prohlídku historického centra s příjemnou procházkou zakončenou výbornou kávou, vydejte se na trasu dlouhou 6,5 km, která vás provede po obou březích řeky Svratky. Z náměstí Jana Karafiáta se vydejte po žluté přes most, odkud se přes Smutnou skálu dostanete až do Trhonic. Tady na vás čeká opravdový poklad – **Trhonický mlýn**, který patří k nejstarším v celém regionu. Odtud se stále po žluté dostanete zpět do Jimramova, kde zakončíte procházku v kavárně Kovářova kobyla.

Instagramová stezka plná přírodních fotokoutků

Pokud si z výletu rádi dovezete krásnou fotku a sdělíte zážitky s ostatními, vyzkoušejte **Instagramovou stezku**, která vede Vysočinou. Nabízí krásná neokoukaná zákoutí, které vytvoří ideální kulisy pro vaše fotografie, kterými pak můžete inspirovat své přátele. Fotit se na této stezce samozřejmě není podmínkou, můžete si užít krásu zdejší krajiny i bez mobilů či fotoaparátů. Bylo by možná ale škoda, vzpomínky na krásnou krajinu neuchovat.

Za krásnými snímky se můžete vypravit na kole, čekají nás krásné výhledy, **malebná příroda**, kouzelné údolí řeky Svratky a trochu dřiny při cestě do kopce. Odměnou bude, kromě dobrého pocitu a jedinečné krajiny, fotka s nádhernými výhledy třeba z **vrcholu Kamenice**, kde uvidíte panorama Orlických hor a za pěkného počasí i Krkonoše a Kralický Sněžník. Na děti tu čeká Pomník broučků

odkazující na pohádku jimramovského rodáka **Jana Karafiáta**. Druhý cyklovýlet vás zase zavede na legendární vyhlídku Maria Laube, kde si z vyhlídkového altánu vychutnáte pohled na **majestátní hrad Pernštejn** a údolí řeky Nedvědičky.

Pěší výlet Instagramové stezky je určen pro všechny, kteří se rádi vydají na trek bez davů lidí. A zavede vás třeba na **vyhlídku Klubačice**, nejvyšší vírskou skálu nebo k vyhlídce Hrabčící stolec. Vyhlídka je ideální k odpočinku v altánu a pořízení překrásných fotek pohledu ze skály na **meandr řeky Svratky**.

Objevte skryté lokality, o kterých vědí jen místní, a odnesete si nezapomenutelné zážitky v podobě fotek. Slibujeme, že na našich instagramových trasách pořídíte fotky, které budete chtít ukázat, třeba právě na Instagramu.

Putování za sochami Michala Olšiaka

Představte si, že se procházíte po rozlehlých loukách, podél řek nebo po hlubokých lesích, tolik typických pro Žďárské vrchy a najednou na vás vykukne mamut. Nemožné? U nás rozhodně ne! Místní rodák a umělec ze Žďáru nad Sázavou do okolí umístil své unikátní sochy, díky kterým tak při objevování místních krás potkáte nejen různá divoká zvířata, ale také pohádkové bytosti. Vydejte se s celou rodinou na putování za sochami Michala Olšiaka a poznejte díky tomu unikátní region s krásnou přírodou.

Plastiky zvířat a podivných bytostí můžete najít po celé oblasti Žďárských vrchů. Celkem jich zde autor Michal Olšiak umístil dvacet. Sochy vás na první pohled zaujmou svou velikostí. Většina má životní nebo nadživotní velikost a v krajině tak působí opravdu monumentálně. Výhodou je, že na ně můžete také sahat, což ocení zejména děti. Kdy jindy si mohou pohladit obrovského **jelena** nebo třeba vyhnulého **mamuta**? Při výletu narazíte třeba sochu **káněte** měřící 3 metry. Kaně patří mezi nejtýpější ptáky Žďárských vrchů, kteří jsou ale velmi plaší. Máte tak jedinečnou

možnost, prohlédnout si ho zblízka. Přímou v obci Tři Studně potkáte české lesní strašidlo **Hejkala**. Tady si zase děti mohou zkusit jeho ústy pořádně „zahejkat“ a vyzkoušet si na vlastní kůži, jaké to je, být nejděsivější strašidlo v okolí.

Při svém putování si nezapomeňte zahrát **turistickou hru**, která bude bavit děti i dospělé. Seznámíte se všemi dvaceti sochami a dozvíte se spoustu zajímavostí o jejich okolí. Vyzvedněte si hrací kartu s mapkou v Turistických informačních centrech. Za 15 nasbíraných razítek získáte navíc malý dárek.

